

Bryssel 26.1.2026
COM(2026) 37 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

jäsenvaltioiden uuden täytäntöönpanomallin toiminnasta sekä jäsenvaltioiden YMP:n strategiasuunnitelmien vaikutuksesta unionin ympäristö- ja ilmastositoumusten saavuttamiseen

{SWD(2026) 19 final}

Yhteinen maatalouspolitiikka (YMP) on käyttöönottonsa jälkeen kehittynyt merkittävästi ja vastannut esiin nouseviin tarpeisiin samalla kun sen toteutusmuotoja on mukautettu. **YMP:n uudessa täytäntöönpanomallissa vuosille 2023–2027 painopiste siirtyi yksityiskohtaisten EU-sääntöjen noudattamisesta tulosperusteiseen, tavoitteisiin pohjautuvaan politiikkaan. Tavoitteena on tuottaa konkreettisia tuloksia ja saavuttaa yhteiset tavoitteet samalla kun jäsenvaltiot voivat päättää politiikkansa yksityiskohdista joustavammin.**

Keskeistä tässä mallissa on i) yksi suunnitteluväline – kunkin jäsenvaltion¹ YMP:n strategiasuunnitelma – jolla molempien YMP:n rahastojen välineet sisällytetään ensimmäistä kertaa yhteisiin interventiostrategioihin, ii) sidosryhmien laajempi osallistuminen ja iii) tuloksellisuuden painottaminen yhteisen suoritusterusteisen kehityksen ja tuloksellisuuden tarkasteluprosessin perustamisen myötä. Tämä toimintatapa otettiin käyttöön YMP:n interventioiden johdonmukaisuuden parantamiseksi ja niiden tehokkuuden lisäämiseksi. Sillä voidaan myös huomioida erityiset ja erilaiset kansalliset tarpeet paremmin unionin YMP:n yhteisten tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Uusi täytäntöönpanomalli sisältää myös uuden varmennustavan, jonka mukaisesti tarkastuksissa keskitytään jäsenvaltioiden hallintojärjestelmien suunnitteluun ja toimintaan yksittäisten edunsaajien tarkastamisen sijaan.

Tähän täytäntöönpanomalliin on jo tehty useita mukautuksia ja yksinkertaistuksia, jotka perustuvat sidosryhmien palautteeseen ja jäsenvaltioiden pyyntöihin kahden täytäntöönpanovuoden aikana. Sen täytäntöönpanosta saadut tiedot ovat ohjanneet myös vuosia 2028–2034 koskevaa ehdotusta.

Tässä kertomuksessa vastataan lainsäätäjien pyyntöön (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115² 141 artiklan 3 kohta) esittää tietoja uuden täytäntöönpanomallin toiminnasta sekä ensimmäinen arviointi YMP:n 28 strategiasuunnitelmassa suunniteltujen interventioiden vaikutuksesta EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

I. UUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOMALLIN TOIMINTA JÄSENVALTIOISSA

A. YMP:n suunnitelmien strateginen ja näyttöön perustuva suunnittelu

Komissio teki vuonna 2018 ehdotuksen uudistetusta YMP:stä vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehityksen mukaisesti. EU:n lainsäätäjien välisten neuvottelujen jälkeen YMP:tä koskevat asetukset hyväksyttiin vasta vuonna 2021, ja ne tulivat voimaan 1. tammikuuta 2023.

Auttaakseen jäsenvaltioita laatimaan ja suunnittelemaan YMP:n suunnitelmansa komissio käynnisti vuonna 2020 jäsennellyn vuoropuhelun, jossa keskusteltiin kunkin jäsenvaltion

¹ Paitsi Belgiassa.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

maatalouden ja maaseutualueiden asemasta, ja julkaisi erityisiä suosituksia joulukuussa 2020³.

Interventioidensa suunnittelemiseksi jäsenvaltioiden oli laadittava perusteellinen tarvearviointi, joka perustui niiden alueen ja elintarvikealan vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien (SWOT) analyysiin, ja kehitettävä tarkka toimintalogiikka. Arvioinnissa oli kattavasti arvioitava sitä, vastattaisiinko tarpeisiin YMP:n suunnitelmien vai muiden tarkoitukseen paremmin soveltuviksi katsottujen EU:n tai kansallisten välineiden avulla.

Komissio hyväksyi suunnitelmat vuoden 2022 toisella puoliskolla sen jälkeen, kun se oli saanut viralliset vastaukset kutakin toimitettua suunnitelmaa koskeviin huomautuskirjeisiin.

1- Uusi hallintotapa

Strateginen suunnittelu on johtanut uudelleenjärjestelyihin ja uusien työmenetelmien käyttöönottoon jäsenvaltioiden hallinnoissa. Kaikki interventiot kattava yksi suunnitelma edellytti tiiviimpää yhteistyötä suorista tuista, maaseudun kehittämisestä ja alakohtaisista tuista vastaavien osastojen välillä sekä parempaa koordinoitua alueellisten ja kansallisten ministeriöiden ja osastojen kesken. Ne jäsenvaltiot, joissa hallintotasojen välinen yhteistyö oli vahvaa ja joissa oli selkeästi määritellyt vastuut ja tehokkaat tietojenvaihdon kanavat, pystyivät sopeutumaan tähän uuteen täytäntöönpanomalliin nopeammin. Joissakin jäsenvaltioissa, joissa kansallisen ja alueellisen toimivallan jako on erityinen, kohdattiin kuitenkin tiettyjä vaikeuksia.

Yhteistyön dynamiikka vaihtelee suuresti eri jäsenvaltioissa, mutta uusi täytäntöönpanomalli on parantanut YMP:n hallinnointia erityisesti kumppanuuden roolia koskevien nimenomaisten oikeudellisten säännösten kautta. Sidosryhmien edellytetään osallistuvan suunnitelmien suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, mikä on johtanut siihen, että suunnitelmat vastaavat paremmin jäsenvaltioiden tarpeita. Vaikka suunnitelmissa oli mahdollista ottaa huomioon alueellisen tason palaute, jotkin alueet kokivat, että niillä oli vähemmän sananvaltaa suunnitelmien laatimisessa, ja palautteen huomioon ottamisessa esiintyi joitakin viiveitä kansallisen koordinoinnin vuoksi. Useat hallintoviranomaiset ja sidosryhmät arvioivat myös suunnitelmien pituuden (usein useita tuhansia sivuja) ongelmaksi.

2- Tarvearvioon ja erilaisiin suunnitteluvalintoihin perustuva suunnittelu

Jäsenvaltiot hyödynsivät suunnittelussa SWOT-analyysiä, kumppanuusneuvotteluja, komission suosituksia sekä huomautuskirjeitä. Ne korostivat, että vaikka tarpeiden analysointi ja tunnistaminen toteutettiin hyvissä olosuhteissa, EU:n lainsäädännön myöhäinen hyväksyminen lyhensi interventioiden hienosäätämiseen ja suunnitteluun sekä innovointiin varattua aikaa. Tässä vaiheessa ratkaisevan tärkeää pystyä ennakoimaan kansallisella tasolla.

Suunnitelmia käytettiin suurelta osin sosioekonomisiin, ympäristöön ja ilmastoon liittyviin tarpeisiin vastaamiseen. Vuosina 2023–2027 YMP:n määrärahoista suunniteltiin

³ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yhteisen maatalouspolitiikan strategisia suunnitelmia koskevat suositukset jäsenvaltioille, COM(2020) 846 final.

käytettäväksi 8 prosenttia maaseudun kehittämiseen maatalouden lisäksi. Uusiutuvan energian, innovoinnin, digitalisaation, riskienhallinnan, tietämyksen jakamisen sekä jossain määrin myös maaseutupoliittisten toimenpiteiden osalta jotkin jäsenvaltiot suunnittelivat saavuttavansa tavoitteensa myös käyttämällä muuta EU:n tai kansallista rahoitusta, mikä edellytti tiiviimpää koordinoitua ja toi esiin mahdollisuuksia lisäsynergioihin.

Hyvä suunnittelu on tulosperustaisen mallin kulmakivi, mutta se osoittautui vaikeaksi. Varainhoitovuosien 2023–2027 vuotuisten tuotosten, yksikkömäärien ja tulosindikaattoreiden (tavoitteiden) suunnittelu edellytti asiaankuuluvia tietoja, sidosryhmiltä saatua luotettavaa näyttöä sekä kokenutta henkilöstöä. Jäsenvaltiot ovat noudattaneet erilaisia strategioita: osa on toteuttanut ohjelmasuunnittelua hyvin yksityiskohtaisella tasolla (esimerkiksi määrittämällä lukuisia yksikkömääriä ja tuotoksia kunkin alaintervention tasolla), kun taas toiset ovat valinneet vähemmän yksityiskohtaisen lähestymistavan (esimerkiksi kunkin intervention tasolla). YMP:n 28 strategiasuunnitelmassa on esimerkiksi suunniteltu yhteensä 1 913 interventiota ja 10 754 alainterventiota. Monipuolisimpia interventiotyyppejä ovat maaseudun kehittämisen puitteissa toteutettavat ympäristö- ja ilmastointerventiot (5 282 alainterventiota) sekä investoinnit (2 172).

3- Suunnitelmien arviointi edellytti kokonaisvaltaista toimintatapaa

Komission arvioinnissa tarkasteltiin, olivatko toimitetut suunnitelmat yhdenmukaisia EU:n lainsäädännön vaatimusten kanssa ja edistivätkö ne kymmenen YMP:n erityistavoitteen saavuttamista. Huomiota kiinnitettiin siihen, miten suunniteltu interventiostrategia vaikuttaa ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, mukaan lukien tietyt EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet, sekä niiden johdonmukaisuuteen EU:n ympäristö- ja ilmastolainsäädännön⁴ kanssa ja sen edistämiseen. Taantumista ei havaittu vuosiin 2014–2022 verrattuna⁵.

YMP:n tavoitetaso näkyy tulosindikaattoritasolla asetetuissa tavoitteissa, jotka on tarkoitus saavuttaa tuettujen interventioiden kautta. Se näkyy myös kyseisten interventioiden yksityiskohtaisissa vaatimuksissa ja tukikelpoisuusedellytyksissä. Suunnitelmien objektiiviseen arviointiin ympäristö- ja ilmastönäkökulmasta saatiin tukea yhteisen tutkimuskeskuksen laatimasta matriisista, joka tarjosi näyttöä viljelykäytäntöjen ja tavoitteiden välisestä yhteydestä.⁶

Kunkin suunnitelman interventiostrategian ja tavoitetasojen asianmukaisuuden objektiivinen arviointi jäsenvaltion määrittämien kansallisten tarpeiden ja tavoitteiden perusteella oli monimutkainen prosessi, mikä johtui erityisesti i) jäsenvaltioiden erilaisista tilanteista ja painopisteistä, ii) suunnittelun eri tasoista, iii) interventioiden ja tavoitteiden välisistä monimutkaisista yhteyksistä, iv) siitä, että tavoitteet on ilmaistu eri yksiköissä kuin tavoitteenasettelu (esim. pinta-alan osuus verrattuna hiilidioksidiekvivalenttipäästöjen muutokseen) ja v) siitä, että samojen tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavat myös kansallinen lainsäädäntö tai muut välineet kuin YMP.

⁴ Asetuksen (EU) 2021/2115 liitteessä XIII luetellun mukaisesti.

⁵ Asetuksen (EU) 2021/2155 105 artikla.

⁶ Ks. viitteet 1, 2 ja 9 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa. Viitteet ja lisätiedot löytyvät tämän kertomuksen liitteenä olevasta komission yksiköiden valmisteluasiakirjasta.

B. Suunnitelmien täytäntöönpano etenee suunnitellusti

Sen jälkeen, kun unionin sekundäärilainsäädäntö hyväksyttiin vuoden 2022 lopussa, jäsenvaltiot saattoivat päätökseen YMP:n kansallisen täytäntöönpanokehyksen (lainsäädäntö, hakuprosessit, tietojärjestelmät). Hallintojen työmäärä oli huomattava, erityisesti koska vuosien 2014–2022 maaseudun kehittämisohjelmien täytäntöönpano jatkuu samanaikaisesti vielä kolmen vuoden ajan (vuoden 2025 loppuun asti). Käytännössä tämä on johtanut valmiuksiin liittyviin ongelmiin ja kovaan aikapaineeseen tietoteknisten välineiden kehittämisessä ja hankepyyntöjen valmistelussa. Joissakin tapauksissa tästä on seurannut viivästyksiä ja myöhästynyttä viestintää edunsaajien kanssa, mikä on vaikuttanut siihen, miten viljelijät ovat ottaneet toimenpiteitä käyttöön ja millaisia heidän käsityksensä niistä ovat.

Vuotuisissa tuloksellisuuskertomuksissa, jotka ovat uuden täytäntöönpanomallin tärkein raportointiväline, on kaksi osaa: laadullisia tietoja sisältävässä osassa esitetään suunnitelmien täytäntöönpanon edistymisen ja määrällisiä tietoja sisältävässä osassa esitetään tulosindikaattorit sekä perustellaan poikkeamat tulosindikaattorien välitavoitearvoista.

Interventioiden täytäntöönpanon aikataulun vuoksi helmikuussa 2025 toimitettu varainhoitovuoden 2024 tuloksellisuuskertomus oli ensimmäinen kertomus, joka sisälsi tiedot kaikista tulosindikaattoreista ja useimmista suunnitelluista interventioista. Uuden täytäntöönpanomallin mukaisesti jäsenvaltiot suunnittelivat ensimmäistä kertaa vuotuiset tuotokset ja tulokset, jotka liittyvät tulotukeen, maaseudun kehittämiseen ja alakohtaisiin interventioihin.

1- Pinta-alaperusteisten interventioiden hyvä suunnittelu

Suunnittelun ja toteutuksen vertailu mahdollistaa suunnitelmien täytäntöönpanon edistymisen ja vaikeuksien arvioinnin.

- Perustulotuki on interventio, jota viljelijät ovat hyödyntäneet parhaiten suunniteltua vastaavasti sekä EU-tasolla (100 prosenttia) että kunkin suunnitelman osalta.
- Uudelleenjakotulotuen käyttö vastaa 98:aa prosenttia suunnitellusta EU:n arvosta, joskin suunnitelmien välillä on hieman vaihtelua.
- Tuotantosidonnaista tulotukea ja nuorten viljelijöiden lisätukea on kuitenkin ollut vaikeampi suunnitella.
- Ekojärjestelmät ovat uusi väline, ja niiden käyttöä on yleisesti aliarvioitu, sillä ne kattavat EU-tasolla noin 10 prosenttia enemmän pinta-alaa kuin oli suunniteltu, ja suunnitelmien välillä on merkittäviä eroja.

Maaseudun kehittämisen pinta-alaperusteisen tuen käyttö vastaa EU-tasolla 87–91 prosenttia suunnitellusta pinta-alasta. Investoinnit, asennustuki sekä koulutus- tai yhteistyöhankkeet käynnistyvät ohjelmakauden alkuvuosina yleensä hitaasti, erityisesti silloin, kun uudet interventiot ovat osittain päällekkäisiä edellisen ohjelmakauden vastaavien toimenpiteiden kanssa. Yleisesti ottaen näiden alojen menot jäivät ennakoitua pienemmiksi, lukuun ottamatta ei-tuotannollisia maatalainvestointeja.

2- Interventioiden yksikkömäärien suunnitteluun liittyvät vaikeudet

Jäsenvaltiot voivat mukauttaa edunsaajalle maksettavan tuen interventioiden käytön mukaan (tietyn vaihteluvälin puitteissa), kun otetaan huomioon käytön ennakoinnin

vaikeus sekä tarve hallinnoida määrärahoja tehokkaammin. Vain puolet ekojärjestelmistä maksettiin yksikön viitemäärän tasolla (± 10 prosenttia). Tuotantosidonnainen tuki myönnettiin yleisesti ottaen suunniteltua suurempana, mutta sen käyttö jäi ennakoitua vähäisemmäksi. Investointitukien hienosäätö oli vaikeaa, sillä vain 23 prosenttia alainterventioista maksettiin keskimääräisen viitemäärän tasolla (± 10 prosenttia). Havaitut eroavuudet johtuivat pääasiassa suunnitelmien laatimisen jälkeen tapahtuneista taloudellisista ja geopoliittisista muutoksista tai käyttöä koskevien arvioiden epätarkkuudesta.

3- Tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen lakkauttaminen

Vuotuisen tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen tavoitteena oli tarkistaa, että kaikilla ilmoitetuilla menoilla oli vastaava tuotos. Tämä varmennettiin vertaamalla kunkin intervention osalta vuotuisen tuloksellisuuskertomuksen perusteella laskettua toteutunutta yksikkömäärää suunnitelmassa vahvistettuun (enimmäis)yksikkömäärään. Kahden täytäntöönpanovuoden perusteella havaittiin, että vuotuisen tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen aiheuttama hallinnollinen rasite, erityisesti tarve perustella jokainen yksikkömäärän poikkeama, ei ollut oikeassa suhteessa siitä saatuun YMP-menojen käyttöä koskevaan lisävarmennukseen. Siksi sen lakkauttamista ehdotettiin vuoden 2025 YMP:n yksinkertaistamispaketissa⁷, sillä se ei vaikuta unionin kykyyn varmistaa tehokas talousarvion valvonta ja varmuus.

4- Joistakin välitavoitteista poikettiin täytäntöönpanon käynnistymisen vuoksi, mutta korjaavia toimia ei vielä edellytetty

Vuoden 2024 tuloksellisuuskertomuksen perusteella komissio toteutti vuonna 2025 ensimmäisen joka toinen vuosi tehtävän tuloksellisuuden tarkastelun⁸, jossa otettiin huomioon 22 tulosindikaattoria. **Kaikissa tuloksellisuuskertomuksissa havaittiin yli 35 prosentin poikkeamia yhden tai useamman tulosindikaattorin osalta.** Ne liittyivät pääosin maaseudun kehittämisen interventioihin: osaamisen ja innovoinnin edistämiseen, maatilojen nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin, toimitusketjujen parempaan organisointiin sekä metsitettyyn maahan. Jäsenvaltioiden perustelut liittyivät pääasiassa viivästyksiin uuden kehyksen luomisessa ja maaseudun kehittämisohjelmien 2014–2022 jäljellä olevien määrärahojen käyttöön samankaltaisten toimenpiteiden rahoittamiseksi. Jäsenvaltioiden mukaan suurin osa näistä vaikeuksista tullaan ratkaisemaan keskipitkällä aikavälillä, eikä niillä pitäisi olla vaikutusta lopullisiin tavoitteisiin.

Poikkeamista keskusteltiin kunkin jäsenvaltion kanssa jäsenvaltiokohtaisessa vuotuisessa tarkastelukokouksessa. Koska esitetyt perustelut ja suunnitellut korjaavat toimet vaikuttivat riittävältä poikkeamiin puuttumiseksi, komissio ei pyytänyt toimintasuunnitelmaa. On odotettavissa, että viivästykset ja niiden aiheuttamat erot

⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/2115 muuttamisesta ehdollisuusjärjestelmän, suorien tukien muodossa olevien interventiotyyppien, tiettyjen alojen ja maaseudun kehittämisen interventiotyyppien ja vuotuisen tuloksellisuuskertomusten osalta sekä asetuksen (EU) 2021/2116 muuttamisesta tietojen ja yhteentoimivuuden hallinnan, vuotuisen tuloksellisuuden tarkastamiseen ja hyväksymiseen liittyvän maksujen keskeyttämisen sekä valvonnan ja seuraamusten osalta, COM(2025) 236 final.

⁸ Komissio tarkistaa joka toinen vuosi, että suunnitellut tavoitearvot (välitavoitteet) etenevät tulosindikaattoreiden suunniteltujen arvojen suuntaan. Yli 35 prosentin poikkeama ensimmäisenä vuonna ja yli 25 prosentin poikkeama myöhempinä vuosina tulisi perustella. Komissio voi pyytää tekemään korjaavia toimia, jos esitetyt perustelut eivät ole riittävän vakuuttavia.

todellisten ja suunniteltujen arvojen välillä voidaan korjata tulevina vuosina. Tilannetta tarkastellaan uudelleen vuoden 2025 tuloksellisuuskertomuksissa.

5- Suunniteltujen rahoituspuitteiden mukauttaminen todelliseen käyttöön

Jäsenvaltioilla on mahdollisuus kohdentaa käyttämättä jäänyttä rahoitusta uudelleen interventiosta toiseen tietyin edellytyksin. Varainhoitovuonna 2024 ne käyttivät tätä mahdollisuutta erityisesti suoriin tukiin. Ekojärjestelmä oli uusi interventio, ja joidenkin jäsenvaltioiden oli vaikea käyttää tähän suunniteltuja määriään. Tämän lisäksi ekojärjestelmän määrärahat on korvamerkitty tähän tarkoitukseen, ja mahdollisuus tasata niitä muihin interventioihin tarkoitettujen määrien kanssa on rajallinen. Heikosti suoriutuneita ekojärjestelmiä tarkistettiin tai niistä tiedotettiin paremmin mahdollisille edunsaajille. Vuoden 2025 menojen nykytila osoittaa, että tilanne on parantunut paljon, ja ekojärjestelmien täytäntöönpano ylittää selvästi suunnitellut tasot. Jotkin käyttämättä jääneet varat kohdennettiin uudelleenjakotukeen ja nuorten viljelijöiden täydentävään tukeen. Perustulotuki pantiin täytäntöön hyvin verrattuna edelliseen ohjelmakauteen.

6- YMP:n suunnitelmat ovat muuttuvia asiakirjoja

Suunnitelmien muuttaminen on välttämätön osa ohjelmasuunnitteluprosessia, koska se tarjoaa tarvittavaa joustavuutta käytännössä esiin tulevien ongelmien ratkaisemiseksi sekä uusiin tarpeisiin puuttumiseksi.

Syyskuuhun 2025 mennessä jäsenvaltiot olivat pyytäneet 93:a muutosta. Kaikkia suunnitelmia muutettiin 2–5 kertaa niiden hyväksymisen ja vuoden 2025 syyskuun välillä. Muutokset heijastavat muuttuvaa taloudellista tilannetta sekä tarvetta tehdä interventioista houkuttelevampia tai yksinkertaistaa niitä. Tarkistuksia tehtiin 34 prosenttiin tavoitteista, ja suunnitelmien välillä oli huomattavia eroja. Useimmin korotetut tavoitteet koskivat sosiaalisia tavoitteita, koska ne oli tarpeen yhdenmukaistaa kyseisten Leader⁹-strategioiden kanssa suunnitelmien hyväksymisen jälkeen. Kokonaisuutena tarkistukset jakautuivat tasapainoisesti tavoitteiden korotuksiin ja alennuksiin, myös vihreän arkkitehtuurin tavoitteiden osalta. Komissio varmisti muutoksia koskevassa arvioinnissaan johdonmukaisuuden ja tasapuolisten toimintaedellytysten säilymisen ottaen samalla huomioon kansalliset erityishaasteet.

Vuonna 2025 komissio ehdotti, että suunnitelmien muutosprosessin yksinkertaistamista jatkettaisiin rajoittamalla muodolliset muutospyynnöt vain strategiaan muutoksiin, mikä auttaisi nopeuttamaan suunnitelmien muuttamista. Ehdotus, johon viitataan nimellä Omnibus 3¹⁰, on hyväksytty, ja sitä on määrä soveltaa vuonna 2026.

7- Uusi varmennusmalli ja yhden tarkastuksen periaate

Uudessa täytäntöönpanomallissa varmennus perustuu jäsenvaltioiden hallintojärjestelmien asianmukaiseen toimintaan. Maksajavirastot varmistavat menojen tukikelpoisuuden, ja sertifiointielimet todentavat sen vuosittain.

⁹ Leader-ohjelma: maaseudun taloudellisten kehitystoimien väliset yhteydet.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/2649, annettu 19 päivänä joulukuuta 2025, asetuksen (EU) 2021/2115 muuttamisesta ehdollisuusjärjestelmän, suorien tukien muodossa olevien interventiotyyppien, tiettyjen alojen ja maaseudun kehittämisen interventiotyyppien ja vuotuisten tuloksellisuuskertomusten osalta sekä asetuksen (EU) 2021/2116 muuttamisesta maksujen keskeyttämisen, vuotuisen tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen sekä valvonnan ja seuraamusten osalta (EUVL L, 2025/2649, 31.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2649/oj>).

Sertifiointielimet antavat lausuntoja vuositilinpäätöksestä, hallintojärjestelmien tehokkuudesta sekä toiminnan tuloksellisuudesta. Komissio tekee riskiperusteisia tarkastuksia ensisijaisesti maksajavirastojen työstä ja tekee tarkastuksia itse maksajavirastoihin vain silloin, kun työ ei ole tyydyttävää.

Yhden tarkastuksen periaatteen vahvistaminen on uudistuksen keskeinen piirre. Vaikka sillä voidaan lisätä tehokkuutta, vahvistaa vastuuvollisuutta kansallisella tasolla ja välttää päällekkäistä valvontaa, se myös lisää varmennuksen riippuvaisuutta sertifiointielinten oikea-aikaisesta ja luotettavasta työstä. Komissio pitää säännöllisesti yhteyttä maksajavirastoihin ja sertifiointielimiin varmistaakseen yhteisymmärryksen ja varmennusvaatimusten yhdenmukaisen täyttämisen. Jos komissio havaitsee vakavia puutteita hallintojärjestelmissä, käynnistetään vaatimustenmukaisuusmenettelyt, ja jos puutteet vahvistetaan, se johtaa rahoitusoikaisuihin.

Komissio suoritti 1. tammikuuta 2024 ja 30. syyskuuta 2025 välisenä aikana 78 tarkastusta, jotka koskivat hallintojärjestelmiä kokonaisuudessaan tai valittuja YMP:n interventioita. Joissakin tapauksissa havaittiin mahdollisia vakavia puutteita ja käynnistettiin vaatimustenmukaisuusmenettelyt EU:n talousarvioon mahdollisesti kohdistuvien riskien arvioimiseksi. Koska tämä vie aikaa, vaatimustenmukaisuusmenettelyä ei ollut saatettu päätökseen syyskuun 2025 loppuun mennessä.

8- Uusi ennaltaehkäisevä toimintatapa pinta-alamonitorointijärjestelmän avulla

Uudessa täytäntöönpanomallissa vastuu yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän valvonnan suunnittelusta ja täytäntöönpanosta siirtyi suurelta osin jäsenvaltioille. Pinta-alamonitorointijärjestelmän käyttöönotto velvoittaa ne seuraamaan satelliittikuvilla viljelijöiden tukikelpoisuusedellytysten täyttymistä, kun se on teknisesti mahdollista. Tällainen seuranta korvaa paikalla tehtävät tarkastukset, mikä vähentää huomattavasti hallinnollista taakkaa. Pinta-alamonitorointijärjestelmän ennaltaehkäisevän toimintatavan ansiosta viljelijät voivat myös korjata YMP:tä koskevia hakemuksiaan ja välttää seuraamukset. Hakuvuonna 2023 tämä johti 3,3 miljoonan hehtaarin oikaisuihin (2 prosenttia EU:n käytössä olevasta maatalousmaasta, KMM), mikä auttoi vähentämään seuraamuksia ja keventämään viljelijöiden ja hallintoviranomaisten hallinnollista taakkaa.

Jäsenvaltiot ja viljelijät voisivat kuitenkin hyötyä pinta-alaseurantajärjestelmän käytöstä entistä enemmän, jos useammat suunnitelmien interventiot ja tukikelpoisuusehdot olisivat seurattavissa tämän ennaltaehkäisevän lähestymistavan tukemiseksi.

C. Parempi ja kattavampi tuloksellisuuden seuranta

Suoritusperusteisen kehyksen avulla voidaan seurata täytäntöönpanon edistymistä ja tasoittaa tietä jatkuvalla kehittämisprosessille.

Kehyksessä yhdistetään suoria tukia, maaseudun kehittämistä ja alakohtaisia interventioita koskeva raportointi samoihin tulosindikaattoreihin niiden tarkoituksen mukaan. Siinä vahvistetaan kattava luettelo tulosindikaattoreista. Kukin interventio liitetään yhteen tuotosindikaattoriin ja kaikkiin asiaankuuluviin tulosindikaattoreihin¹¹ YMP:n vaikutusten kattavan kuvauksen varmistamiseksi.

¹¹ Interventiot on liitettävä kaikkiin tulosindikaattoreihin, joihin ne vaikuttavat suoraan ja merkittävästi.

Toimintapolitiikan seuranta ja varmentamista koskevan raportoinnin yhdistäminen vuotuisessa tuloksellisuuskertomuksessa on tehostanut prosesseja ja lisännyt johdonmukaisuutta. Se on kuitenkin johtanut myös monimutkaisempiin laskentäsääntöihin (osittaiset tuotokset) ja vaikeisiin aggregointeihin (mittayksiköiden lisääntyminen). Hallintoviranomaisilla oli vaikeuksia noudattaa helmikuun 15. päivän määräaikaa vuotuiselle tuloksellisuuskertomukselle ja toimittaa kaikki sertifioidut tiedot ja tarvittavat perustelut, ja lisäksi seuranta varten tarvittavien tietojen saatavuus viivästyi.

Nykyiset tulosindikaattorit perustuvat pääasiassa toimien kattavuuteen, koska politiikan suorien tulosten mittaaminen on vaikeaa. Komissio on kuitenkin laatinut ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja maaperän orgaanisen sisällön pitoisuutta koskevia karkeita arvioita voidakseen ehdottaa tulosindikaattoreita, joilla mitataan tuloksia vuosina 2028–2034.

Jäsenvaltioiden on arvioitava suunnitelmiensa vaikutusta kaikkien tavoitteiden saavuttamiseen ohjelmakauden aikana, ja niillä on enemmän liikkumavaraa arviointisuunnitelmien laatimiseen. Useimmat niistä ovat laatineet kunnianhimoisia arviointisuunnitelmia komission ja EU:n YMP-verkoston tukemina.

D. Merkittävä yksinkertaistamistoimi

Suunnitelmien täytäntöönpanosta saadut kokemukset ovat tuoneet esiin tarpeen mukauttaa kohdennetusti YMP:n kehyksen tiettyjä näkökohtia viljelijöiden ja hallintoviranomaisten hallinnollisen taakan keventämiseksi. Tätä varten vuosina 2024 ja 2025 laadittiin kaksi lainsäädäntö- ja muita kuin lainsäädäntötoimia koskevaa pakettia YMP:hen liittyvien sääntöjen (kuten ylivoimaista estettä koskevien sääntöjen) joustavuuden, suhteellisuuden ja selkeyden lisäämiseksi.

Yhtäältä useilla muutoksilla lisätään joustavuutta siinä, miten viljelijät hoitavat maata YMP:n tukivälineiden puitteissa. Lisäksi niillä pyritään mukauttamaan tukea paremmin maatilojen todellisiin olosuhteisiin (ehdollisuussääntöjen mukautukset). Toisaalta joillakin muutoksilla sujuvoitetaan YMP:n suunnitelmien täytäntöönpanoa kansallisten viranomaisten kannalta (muutokset, tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen lakkauttaminen).

Komissio julkaisi myös etenemissuunnitelman vuonna 2025 toteutettavista yksinkertaistamistoimista ja hahmotteli suunnitellut toimet, välineet ja ohjeellisen aikataulun YMP:n sekundaarilainsäädännön läpäisymiseksi.

II. YMP:N STRATEGIASUUNNITELMIEN VAIKUTUS EU:N YMPÄRISTÖ- JA ILMASTOSITOUMUSTEN SAAVUTTAMISEEN

YMP:n ympäristö- ja ilmastotavoitteilla pyritään torjumaan ilmastonmuutosta, suojelemaan luonnonvaroja ja edistämään luonnon monimuotoisuutta. Vuosien 2023–2027 YMP:ssä otettiin käyttöön interventioiden, ehdollisuuden sekä kohdennetun talousarvion (YMP:n vihreä arkkitehtuuri) yhdistelmä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltiot laativat ympäristöstrategioita edistääkseen ympäristöä ja ilmastoa koskevien EU:n säädösten tavoitteita ja auttaakseen saavuttamaan EU:n vihreän kehityksen ohjelman

tavoitteet sekä täyttääkseen velvoitteen¹² panostaa näiden erityistavoitteiden saavuttamiseen enemmän kuin vuosina 2014–2022.

Kukin jäsenvaltio valitsi oman politiikkayhdistelmänsä vihreän arkkitehtuurin suunnittelemiseksi. Pinta-alaperusteisia interventioita täydennetään vihreitä investointeja, yhteistyötä tai koulutushankkeita koskevalla tuella. Nykyisellä YMP:llä tuetaan edelleen viljelijöiden hyvin tuntemia ja heidän tarpeisiinsa mukautettuja hoitositoumuksia ja investointeja. Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten (GAEC) osalta vuonna 2024 otettiin käyttöön joitakin mukautuksia, joilla pyritään parantamaan täytäntöönpanon soveltuvuutta viljelijöiden jokapäiväisessä työssä. Näitä olivat kohdennetut poikkeukset, väliaikaiset poikkeukset sekä velvoite palkita muiden kuin tuotantoalueiden ylläpidosta ja luomisesta.

Vuonna 2023 käyttöön otetut uudet ekojärjestelmät mahdollistavat maatalouden ympäristötoimien laajentamisen suurten tarkoitukseen varattujen määrärahojen ja vuotuisten sitoumusten ansiosta. Jotkin jäsenvaltiot keskittyivät saamaan monet viljelijät mukaan pieneen ja asteittaiseen mutta laajalle levinneeseen maatalouskäytäntöjen muutokseen, kun taas toiset suunnittelivat kohdennetumpia interventioita. Kaikkien jäsenvaltioiden oli löydettävä oikea tasapaino palkkion määrän ja tavoitetason välillä, jotta järjestelmän houkuttelevuutta vahvistettaisiin. Useimpien suunnitelmien osalta kiinnostus ekojärjestelmään oli ennakoitua suurempi, mutta joissakin tapauksissa interventioita oli tarpeen mukauttaa ja niiden käyttöönottoa viljelijöiden keskuudessa tukea. **EU:n tasolla 47 prosenttia viljelijöistä sai ekojärjestelmän tukea varainhoitovuonna 2024, ja tuki kattoi 58 prosenttia KMM:stä.**

Kahden täytäntöönpanovuoden jälkeen on liian aikaista mitata interventioiden todellisia vaikutuksia YMP:n suunnitelmien ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Monissa tapauksissa vaikutuksia voidaan mitata vasta usean vuoden kuluttua (esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden palauttaminen, ilman ja vesien pilaantuminen ja maaperän terveys). Kolme viimeaikaista tutkimusta kuitenkin auttavat arvioimaan suunniteltujen interventioiden mahdollisia vaikutuksia näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Tutkimuksissa arvioitiin kutakin YMP:n interventiota i) tuettujen viljelykäytäntöjen (tai vaatimusten) perusteella, ii) suunnitellun kattavuuden perusteella ja iii) kunkin viljelykäytännön vaikutuksen ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, puhtaaseen ilmaan sekä maaperän terveyteen perusteella.

Tutkimus ”Budget tracking of the CAP contribution to climate change, biodiversity and clean air action”¹³ osoittaa, että **33 prosenttia YMP:n talousarviosta edistää ilmastoa, 39 prosenttia luonnon monimuotoisuutta ja 20 prosenttia puhdasta ilmaa koskevia tavoitteita.** Lisäksi tutkimus osoittaa, että useat interventiot edistävät tavoitteiden saavuttamista, eivätkä vaikutukset rajoitu ainoastaan vihreän arkkitehtuurin interventioihin. Tutkimusasetelmassa tarkastellaan interventioiden määritelmiä ja tuen kohdentamista¹⁴, ja tuloksena on hieman pienempi mutta vertailukelpoinen vaikutus ilmastotavoitteisiin Rion tunnusmerkkeihin verrattuna¹⁵. Tämä osoittaa Rion

¹² Asetuksen (EU) 2021/2115 105 artikla.

¹³ Ks. viite 3 ja taulukko 4 liitteessä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

¹⁴ Tutkimuksessa käytetty seurantamenetelmä on huomattavasti tieteellisempi ja yksityiskohtaisempi kuin nykyinen ilmastoseurantamenetelmä, minkä vuoksi sen odotetaan tuottavan tarkempia tuloksia.

¹⁵ Rion tunnusmerkit ovat OECD:n kehittämiä laadullisia indikaattoreita, joiden avulla avunantajamaat ja kehitysyhteistyöstä vastaavat virastot voivat seurata, missä määrin kehitysapu tukee ympäristötavoitteita

tunnusmerkkien merkityksen yksinkertaistettuna toimintatapana, joka on käyttökelpoinen suunnitteluvaiheessa. Näillä talousarvion seurantamenetelmillä arvioidaan ainoastaan myönteisiä vaikutuksia; tämä on syytä pitää mielessä tuloksia tulkittaessa, ja tuloksia olisi täydennettävä jälkiarvioinneilla.

YMP:n suunnitelmat voivat merkittävästi edistää vuoteen 2030 ulottuvien ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevien tavoitteiden saavuttamista. Tutkimus ”Rough estimate of the climate change mitigation potential of the plans”¹⁶ osoittaa, että näillä 28 suunnitelmalla pystytään mahdollisesti edistämään myönteisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja hiilipainojen lisäämistä keskimäärin 35 miljoonalla hiilidioksidiekvivalenttitonniin vuodessa kaudella 2023–2027. Tästä määrästä noin 5 miljoonaa tonnia muodostuu muiden kuin hiilidioksidipäästöjen vähennyksistä ja noin 30 miljoonaa tonnia hiilipainoista vuodessa. Tähän arvioon liittyy epävarmuustekijöitä. Erityisesti se, missä määrin vuotuista myönteistä vaikutusta voidaan kumuloida vuoteen 2027 asti, riippuu pitkälti siitä, kuinka paljon viljelijät tosiasiallisesti ottavat uusia käytäntöjä käyttöön kauden aikana.

Jäsenvaltiot ovat kehittäneet **laajan valikoiman maaperän terveyttä parantavia interventioita, jotka edistävät kaikkien kolmen erityistavoitteen saavuttamista.** Tutkimuksessa ”Rough estimate of the soil protection potential of the CAP”¹⁷ tarkastellaan täytäntöönpanovalintoja 13 suunnitelmassa, jotka on valittu sen vuoksi, että ne edustavat unionin maaperä- ja ilmasto-olosuhteiden monimuotoisuutta, ja niissä maaperän suojelu on määritelty painopisteeksi. Tutkimuksessa arvioidaan kuutta maaperän ominaispiirrettä. Esimerkiksi maatalousmaan orgaanisen hiilipitoisuuden mahdollisen kasvun arvioidaan olevan 0,92 prosenttia vuodessa YMP:n interventioiden ja 0,14 prosenttia vuodessa GAEC-vaatimusten osalta. Suurin osa arvioidusta maaperän orgaanisen aineksen pitoisuuden mahdollisesta kasvusta on viljelykierron ja viljelyn monipuolistamisen ansiota. Tämä on alustava tulos, joka on edelleen karkea arvio tiettyjen rajoitusten vuoksi, erityisesti paikallisen tilanteen huomioon ottamisen vaikeuden takia, eikä se kata kaikkia maaperän terveyden osa-alueita (esimerkiksi suolaantumista ja pohjamaan tiivistymistä).

Edellä mainituissa tutkimuksissa arvioidaan YMP:n vaikutuksia suunniteltujen toimien perusteella, joten niissä ei voida ennakoida lopullisia tuloksia. Suunnitelmien täytäntöönpano kuitenkin osoittaa, että **EU:ssa keskimäärin suurin osa ympäristöä ja ilmastoa koskevista vuotuisista välitavoitteista ylitettiin vuonna 2024**¹⁸. Maaperän parantamiseen ja suojeluun tähtäävät toimet kattavat 51 prosenttia EU:n KMM:stä, ja maaperän ja biomassan hiilen varastoinnin lisäämiseen tähtäävät toimet kattavat 35 prosenttia KMM:stä, mikä antaa hyvät edellytykset tulevaa varten.

EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden osalta voidaan havaita joitakin myönteisiä kehityssuuntia, vaikka YMP:n vaikutusta on vielä liian aikaista arvioida.

Vuonna 2023 11 prosenttia käytössä olevasta maatalousmaasta oli luonnonmukaisen viljelyn piirissä, ja 6 prosenttia käytössä olevasta maatalousmaasta sai erityistä pinta-alaperusteista luonnonmukaisen tuotannon tukea. Jotkin jäsenvaltiot ilmoittivat kuitenkin, että niillä oli vaikeuksia saavuttaa luonnonmukaisesti viljeltyä maata koskevat

ilmastonmuutossopimuksen puitteissa, kuten luonnon monimuotoisuutta, aavikoitumisen torjuntaa sekä ilmastonmuutosta (hillintä ja sopeutuminen) koskevia tavoitteita.

¹⁶ Ks. viite 4 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

¹⁷ Ks. viite 5 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

¹⁸ Ks. viite 8 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

tavoitteensa, koska luonnonmukaisten tuotteiden kysyntä oli odotettua vähäisempää ja kustannukset samanaikaisesti nousivat. Ne suunnittelivat korjaavia toimia, mutta tavoite, jonka mukaan 25 prosenttia viljelymaasta kuuluu luonnonmukaisen viljelyn piiriin, voidaan saavuttaa vain, jos myös luonnonmukaisten tuotteiden kysyntä kasvaa merkittävästi.

EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoite vähentää **ravinnehävikkiä** 50 prosenttia samalla kun varmistetaan, ettei maaperän hedelmällisyys heikkene, liittyy lannoitteiden käytön vähentämiseen vähintään 20 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuosien 2012–2014 keskiarvoon verrattuna. Lähes kaikissa suunnitelmissa tuetaan tasapainoisempaa lannoitusta ja parempia käytäntöjä, esimerkiksi kieltämällä synteettiset lannoitteet tai korvaamalla ne orgaanisilla lannoitteilla, edistämällä täsmäviljelyä sekä muita käytäntöjä, joilla vähennetään ravinnehävikkiä ilmaan ja vesiin. Kestäviä ravinteiden hallintakäytäntöjä toteutettiin 14 prosentissa EU:n käytössä olevasta maatalousmaasta varainhoitovuonna 2024. Viljelijät käyttivät vuosina 2021–2023 keskimäärin 8,9 miljoonaa tonnia typpilannoitteita, mikä on 9 prosenttia vähemmän kuin vuosina 2012–2014 (viitejakso). Koska viimeaikainen väheneminen johtuu osittain synteettisten typpilannoitteiden korkeista kustannuksista Ukrainan sodan seurauksena, on liian aikaista arvioida sen vaikutusta tämän kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseen.

EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on vähentää tuotantoeläinten kasvatuksessa ja vesiviljelyssä käytettävien **mikrobilääkkeiden** myyntiä 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2018 tasoon. Euroopan lääkevirasto (EMA) ilmoitti, että elintarviketuotantoeläimille tarkoitettujen mikrobilääkkeiden kokonaismyynti EU:ssa laski 25 prosenttia vuosina 2018–2023¹⁹, mikä tuo EU:ta lähemmäs vuoden 2030 vähennystavoitteen saavuttamista.

Torjunta-aineiden käytön kestävyys parantamiseksi ja niiden käytön vähentämiseksi on toteutettu runsaasti toimia. Tätä koskevat käytännöt kattoivat varainhoitovuonna 2024 noin 29 prosenttia EU:n käytössä olevasta maatalousmaasta, pääasiassa maatalouden ympäristö- ja ilmastositoumusten sekä luonnonmukaisen viljelyn tuen kautta. Viljelykierrolla ja puskurivyöhykkeillä on tärkeä rooli torjunta-aineiden käytön vähentämisessä. On kuitenkin vielä liian aikaista arvioida, missä määrin YMP:n interventiot edistävät EU:n vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista (kemiallisten torjunta-aineiden kokonaiskäytön ja -riskin sekä kaikkein vaarallisimpien torjunta-aineiden käytön vähentäminen 50 prosentilla verrattuna vuosien 2015–2017 tasoon).

EU:n tasolla **maisemapiirteet** kattoivat 5,6 prosenttia maatalousmaasta vuonna 2022²⁰ ja kesantomaa 3,6 prosenttia vuonna 2020, joten molemmat edistävät tavoitteen saavuttamista, jonka mukaan 10 prosenttia maatalousmaasta koostuu monimuotoisista maisemapiirteistä. YMP:n suunnitelmissa maisemapiirteitä tukevat interventiot ovat yleensä laajempia ja niillä pyritään edistämään luonnon monimuotoisuutta sekä suojelemaan luontotyyppejä ja lajeja lisäämällä rakenteellista monimuotoisuutta. Tätä koskeva vuotuinen välitavoite on saavutettu useimmissa suunnitelmissa, ja 1,5 prosenttia EU:n KMM:stä on katettu maisemapiirteiden hoitoa koskevalla tuella varainhoitovuonna 2024. Vuodesta 2025 alkaen viljelijöille aiheutuvien kustannusten vuoksi GAEC 8 -vaatimuksen mukainen velvoite säilyttää vähimmäisosuus peltoalasta maisemapiirteinä ja

¹⁹ Ks. viite 6 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

²⁰ Ks. viite 7 liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

kesantona on korvattu jäsenvaltioiden velvollisuudella ehdottaa vastaavaa ekojärjestelmää, jolla tuetaan maisemapiirteiden säilyttämistä ja uusien maisemapiirteiden luomista.

PÄÄTELMÄT

Uuden täytäntöönpanomallin tuoma muutos on välineiden strategisempi integrointi sekä se, että jäsenvaltiot voivat mukauttaa interventioiden suunnittelua paremmin omiin tarpeisiinsa. Jäsenvaltiot ja edunsaajat suhtautuivat myönteisesti tarvearviointiin perustuvaan strategiseen ohjelmasuunnitteluun, ja uudella täytäntöönpanomallilla on ollut myönteinen vaikutus YMP:n hallintoon (kumppanuus, näytön perustuva toimintatapa). Pinta-alaseurantajärjestelmän käyttöönotto tarjoaa myös mahdollisuuksia keventää viljelijöiden ja hallintoviranomaisten taakkaa.

Unionin oikeudellisen kehyksen myöhäinen hyväksyminen kuitenkin hankaloitti jäsenvaltioiden tilannetta, ja ne ovat korostaneet, että tiedon saaminen ajoissa on tärkeää, jotta YMP:n välineistöön voidaan soveltaa yhdenmukaista ja koordinoitua toimintatapaa ja jotta ylisääntely voidaan välttää. Kaikkia joustomahdollisuuksia ei hyödynnetty, muun muassa mahdollisuuksia yksinkertaistaa sääntöjä jäsenvaltioissa, koska haluttiin välttää rahoitusoikaisujen riski.

Tarpeettomia monimutkaisuuksia käsiteltiin myös kahdessa yksinkertaistamishdotuksessa, jotka komissio esitti maaliskuussa 2024 ja toukokuussa 2025 ja joissa säädettiin i) peltoalan vähimmäisosuuden säilyttämistä maisemapiirteinä ja kesantona koskevan velvoitteen korvaamisesta vastaavalla, viljelijöille vapaaehtoisella ekoympäristömallilla sekä ii) vuotuisen tuloksellisuuden tarkastamisen ja hyväksymisen lakkauttamisesta.

Kokemukset ovat osoittaneet, että jäsenvaltiot pystyivät korjaamaan tai mukauttamaan suunnitelmia muutosten avulla. Lisämuutosten helpottamiseksi on otettu käyttöön muita kuin strategisia muutoksia koskeva ilmoitusmenettely. On löydettävä asianmukainen tasapaino suunnittelun ja raportoinnin yksinkertaistamisen ja sen välillä, kuinka paljon tietoa tarvitaan, jotta voidaan arvioida EU:n lainsäädännön noudattamista sekä suunnitelmien vaikutusta YMP:n erityistavoitteiden saavuttamiseen, sekä toisaalta suunnitelmien mukautettavuuden ja ohjelmakauden aikaisen tuloksellisuuteen keskittymisen ja viljelijöille annettavan ennakoitavuuden välillä.

Ensimmäisen puolivuositarkastuksen tuloksellisuuden tarkastelun jälkeen komissio totesi, että suunnitelmien täytäntöönpano oli aikataulussa ja että poikkeamat pysyivät asetuksen (EU) 2021/2115 135 artiklassa vahvistettujen rajojen sisällä. Mikään suunnitelmista ei edellyttänyt korjaavia toimenpiteitä.

Analyysi vahvistaa, että suunnitelmilla voidaan edistää YMP:n ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. YMP:n suunnitelmien täytäntöönpano osoittaa, että EU:ssa keskimäärin suurin osa ympäristöön ja ilmastoon liittyvistä vuotuisista tulosindikaattoreista ylitettiin vuonna 2024. Jotta pystytään kvantifioimaan, miten YMP:n suunnitelmilla edistetään ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista, suunnitelmia on arvioitava pidemmän ajan kuluessa ja lisäksi on tarkasteltava muiden merkityksellisten tekijöiden vaikutuksia.

Kaikki edellä mainittu otettiin huomioon monivuotista rahoituskehystä ja vuosien 2028–2034 YMP:tä koskevia ehdotuksia valmisteltaessa.